

Klagesystemet på miljø- og naturområdet

- Hvordan ser klagesystemet ud i dag og hvorfor?
- En historisk begrundelse
- Holder den i dag?

Indlæg v/ Ellen Margrethe Basse, Aarhus Universitet
ved høring den 21. september 2006 i Folketinget

Klagenævnenes kompetenceområder

- **Naturklagenævnets kompetence:** primært sager om generel erstatningsfri regulering af fast ejendom - men også ressourcesager
 - Fredningssager var historisk helt centrale; i dag af begrænset betydning?
- **Miljøklagenævnets kompetence:** sager om forurening og ressourcer (på land eller hav), kvoter, produkter (kemikalier og GMO'er) m.v.
- **Energiklagenævnets kompetence:** kompetencer vedr. VVM på havet

Klagenævn - hvorfor?

- **Retssikkerhedshensyn** - domstolslignende garantier (Naturklagenævnet)
- **Parlamentarisk kontrol** med forvaltningen (Naturklagenævnet)
- **Magtbalancehensyn** – svækker politiske magtcentre i forvaltningen og den ansvarlige ministers indflydelse på den konkret sagsbehandling (Miljøklagenævnet)
- Målsætning om **accept fra de regulerede** - sagkundskab, en god kontakt til lokalpolitikere og/eller interesserepræsentation (Miljøklagenævnet)
- Målsætning om **aflastning** af ministerier – oprindelig departementerne, nu styrelserne (Naturklagenævnet og Miljøklagenævnet)

Naturklagenævnet

- 1 juridisk formand
- 2 højesteretsdommere (med suppleanter) - valgt for fire år
- 7 medlemmer, der er udpeget af Folketinget (indtil 1.1.2007 repræsentation fra Folketingets Finansudvalg) - med suppleanter; valgt for fire år
- Formandsafgørelser, hvis sagerne ikke er centrale for opfyldelse af den pågældende lovs formål
- I 2005 modtog nævnet i alt 2.086 sager

Overfredningsnævnet (1917-1991)

Politisk stillingtagen til, om man ville betale erstatning - eller opgive fredning

Legitimitet - citat fra tidligere nævnsformand:

- *”Det var væsentligt at have dem med til besigtigelser, navnlig i tunge sager, til at indgyde tillid til og forstå og tolke lodsejernes følelser og standpunkt, bedømme kommuner etc. Medlemmerne fra de 3 gamle ”borgerlige” partier var i hele perioden landmænd. De havde særlige forudsætninger for at vurdere de indgreb, som en fredning ville betyde for ejerne – langt de fleste fredninger var jo dengang landskabsfredninger.”*

Miljøklagenævnet

- 1 juridisk formand
- 2 eller 4 beskikkede medlemmer - listerne varierer fra lovområde til lovområde. Sagkyndige interesserepræsentanter (kompromiskultur) - vælges for fire år
- Formandsafgørelser, hvis ikke der er tale om større eller principielle afgørelser
- I 2005 modtog nævnet kun 46 sager – mod 68 i 2004

Miljøankenævnet (1973-1991)

- **Kompromiskultur - minder om ”partnerskab”**
- *generelle vejledninger*, der primært have karakter af forhandlingsløsninger mellem styrelsen og de regulerede brancher - bekendtgørelser skulle man derimod ikke anvende
- *de konkrete løsninger* skulle baseres på en konkret interesseafvejning, hvor man afvejede hensynet til beskyttelsen af de ydre omgivelser imod forurening *over for* den samfundsmæssige nytte af den konkrete virksomhed og omkostningerne ved beskyttelsesforanstaltningerne
- *den konkrete konflikt*, som kunne opstå imellem miljømyndigheder og virksomheder, skulle i sidste instans løses i Miljøankenævnet, der havde beskikkede medlemmer som repræsenterede de regulerede brancher og de statslige myndigheder.

Hvorfor to nævn - holder begrundelserne?

- Miljøklagenævnet og Naturklagenævnet kan være involveret i samme sag
 - De kan ikke vurdere hinandens afgørelser (specialitetsprincipperne)
- Miljøklagenævnet og Naturklagenævnet optræder begge som klageinstanser bl.a. efter miljømålsloven
- Ikke længere centralt med fredninger
 - Begrundelsen for politikere og højsteretsdommere som medlemmer
- Integrationsprincippet bag bl.a. VVM-, IPPC-, vandrammedirektivet m.fl. forudsætter horisontal og vertikal integration, dvs.
 - Vurdering på tværs af medier, teknologi, økonomi m.v.
 - Komplicerede juridiske spørgsmål
 - Sagkundskab en forudsætning